

Yerevan, Republic of Armenia
2 Arshakuniats, 15 floor
tel. 568 968, 586 529 fax 528 752
news@aravot.am
www.aravot.am

Aravot Daily ՌԱՎՈՏ

օրաթերթ
հրատարակվում է 1994 թ.
գինը՝ 150 դրամ

65/4161/ 10 ամսիկի 2012 երեքշաբթի

ISSN 1829-2224

Ա

Առանց գլխավոր դերակատարների

ՀՀ-ի և ԲՀ-ի ներկայացուցիչները լրատվամիջոցներին կիսադաշտոնադատ տեղեկացրին, որ «այս փուլում» նրանք չեն մասնակցելու հեռուստատեսային բանավեճերին ոչ իրար, ոչ էլ խորհրդարանական ընտրություններին մասնակցող այլ քաղաքական ուժերի հետ: Թե որքան է տեսելու «այս փուլը» առայժմ հայտնի չէ: Չեն կարող ասել նաև, թե ինչու է լրատվամիջոցներին մասնակցողները թվում է, թե երկու թիմերում էլ կան նարտար լեզու ունեցող մարդիկ՝ Արտաշես Գեղամյան, Խոսրոպ Չարությունյան, Գուրգեն Արսենյան, Հնայակ Հովհաննիսյան: Եիջտ է, նրանց մասնակցությամբ բանավեճերն ավելի շուտ կլինեն մեծախոսությունների շարքեր, որովհետև շատ դժվար կլինի ընդհատել այդ գործիչների մտքերի հոսքը, բայց որ նրանք ցանկացած ընդդիմադիրի «խոսքի տակ չեն մնա» դա ակնհայտ է: Օրինակ՝ երբ ինձ են առաջարկում մասնակցել որևէ բանավեճի, ես հրաժարվում եմ, որովհետև գիտեմ, որ դարձապես եմ, որովհետև լեզվակովում որևէ մեկին չախախտելու, «ծնկի բերելը» ես անարգանքի սյունին գամելը անվարձ, մանկադասարանից զբաղմունք եմ համարում: Բայց քաղաքական գործիչները դարձապես եմ, բնականաբար, մտնել այդպիսի բանավեճերի մեջ՝ մասնավորապես նախընտրական շրջանում:

Այսօր, իրենց կազմերում ունենալով կարկառուն բանախոսներ, իշխող կոալիցիայի անդամ երկու կուսակցությունները առայժմ հրաժարվում են դերակատարներից: Նրանք բացակայությամբ բանավեճերն այնքան էլ հետաքրքիր չեն, որովհետև մնացածները հանդես են գալիս մեղադրողի դերում, իսկ արդարացողը չկա: Իհարկե, կարող են լինել նաև այլ կոնֆիգուրացիաներ. ՀՀ-ը, ՀՀ-ը և «Ժառանգությունը» կարող են վիճել, թե ով է նրանցից ավելի ընդդիմադիր է ավելի «վեռական տրամադրված», բայց նրանց միջև խորը հակասություններ չեն կարող լինել, որովհետև նրանք ղեկավարվում են արմատապետից, որ վիճակը վատ է, արտագաղթ է, կոռուպցիա է, մեծաշնորհներ են և այլն: Եթե այս հարցերում ոչ ոք չի հակադրվում, բանավեճ, ըստ էության, չկա:

Եիջտ է, երեկ ես «Ա1+»-ով վարում էի մի բանավեճ, որը, իմ կարծիքով, շատ յուրահատուկ էր՝ մասնակցում էին ՀՀ-ի և ԲՀ-ի երեք անդամներ: Կոնգրեսի անդամն ասում էր, որ իրավիճակը վատ է, իսկ դեմոկրատները էլ լավում էր, որ՝ այո, վատ է, բայց որ մեղավորը ոչ այնքան ներկայիս իշխանությունն է, որքան ՀՀ-ը, որը քանդեց գյուղական սովետական երկիրը, փակեց գործարանները, ամեն ինչ թալանեց եւ, ղեկավարվելով արեւմտյան կասկածելի դեղատոմսերով, Հայաստան ներմուծեց վայրի լիբերալիզմը: Պարզապես հիշեցնեմ, որ 1998 թվականից մինչև 2012 թվականը բավականին ժամանակահատված կար՝ այդ ամենը շտկելու, եւ ՀՀ-ի սխալների գնահատականներն այսօր ավելի շուտ դառնալու են, ոչ թե քաղաքական գործիչների խնդիրն են:

Այդ բանավեճն ինձ համար, համեմայնդեմ, ինքնորոշող էր. ես հասկացա, թե ինչու է ՀՀ-ը մասնակցում ընտրությունների:

ԱՐԱՍ ԱՐԱՐԱՍՅԱՆ

«Կամ լավ, կամ ոչինչ»

Արմինյան սկզբին «Առավոտը» դառնալուց երեք ամիս անց Երեւանի Բոլորտի անվան լեզվաբանական համալսարանի ղեկավար, դոկտոր Սուրեն Գուլյանից: Արմինյանը երկուսն էին. նախ՝ լրագրող էր, որի համար համալսարանի համատեղ ժողովածու՝ Higher Linguistic Education from the Perspective of Reforms, որի հիմքում էին Լեզվաբանական համալսարանում տեղի ունեցած միջազգային համաժողովի նյութերը, ու որն արդեն արժանացել էր մասնագետների բարձր գնահատականների: Սակայն անցած շաբաթ առաջացավ հարցազրույցի ավելի հրատաղ առիթ: ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարար Արմեն Աշոտյանի հրամանով Սուրեն Գուլյանի նկատմամբ կիրառվել է «խիստ նկատողություն» կարգադատական տույժ՝ այն բանի համար, որ ղեկավարը առանց նախարարության թույլտվության բացակայել է Հայաստանից: «Առավոտի» խնդրանքով մեկնաբանելով այդ հրամանը՝ դարձնում Գուլյանն ասաց. «Առհասարակ, ես ղեկավարվում եմ մի սկզբունքով. նախարարի մասին կամ լավ, կամ ոչինչ՝ հատկապես այն դեպքում, երբ նախարարը ոչնչություն է: Իսկ ինչքանով դա կարող է վերաբերվել գործող նախարարին, այդ մասին թույլ տվեք չմանրամասնել»:

ՍՈՒՐԵՆ ԳՈՒԼՅԱՆԻ լրատվամիջոցների շարունակությունը՝ 2-րդ էջում:

ՍՈՒՐՅԱՆԴԱԿ

«Ժառանգությունը» երրորդն է

«Առավոտի» հետ զրույցում գնահատելով այս դեպքի դրությամբ ընտրական դաշտի մեջ մտած 9 քաղաքական ուժերի թվում մասնավորապես «Ժառանգություն» հաջողության հասնելու հնարավորությունը՝ քաղաքական տեխնոլոգ Կարեն Քոչարյանն ասաց. «Անկեղծորեն ասեմ, անգամ այս դեպքում «Ժառանգությունը», կարծում եմ, իր հաղթանակի հասնելու շանսով երրորդն է: Ես առայժմ գիշտում եմ միայն ՀՀ-ին ու ԲՀ-ին, ու համոզված եմ, որ ՀՀ-ից էլ է առաջ, ՀՀ-ից էլ: Դե, իսկ ՕԵԿ-ից... ՕԵԿ-ի մասին մի անգամ արդեն ասել եմ՝ կամ լավ, կամ ոչինչ, իսկ ես գերադասում եմ ոչինչը»:

Կարդացեք էջ 3:

ԲՀ ցուցակում տեղ չգտածը ելույթում գովեց ՀՀ ծրագիրը

ԲՀ խմբակցության ղեկավար Կարոյան Բուստանջյանը երեկ հյուր էր ՀՀ-ի նախընտրական ծրագրի ներկայացմանը եւ սկսեց իր խոսքն այսպես. «Գերի չդառնա՞մ իմ անձնական համակարգում եւ այնքան չգովաբանեմ, որ հուզվեմ»: Ասաց, որ բարձր մակարդակի ծրագիր է, ամեն ինչ շատ ճիշտ է գրված եւ այլն: Այսօր կարող եմ համակարգը ՀՀ-ի նկատմամբ բացատրեց նրանով, որ այդ համակարգը միշտ է ունեցել: Իսկ «Առավոտի» հարցին՝ այդ դեպքում ինչն է ինչ, դա մտել, դա մտախառնեց՝ այդպես էր ղեկավարը: Կարդացեք նաև՝ էջ 2:

Եթե հիմնավորի, որ բնակարանի կարիք ունի, ՀՀ-ը կտա

ՀՀ-ի նախընտրական ծրագրում մի կետ կա. 5 եւ ավելի երեխա ունեցողներին խոստանում են հատկացնել անվճար բնակարան: Aravot.am-ի հետ զրույցում ՀՀ-ի ղեկավար Կարոյանը Սիմոնյանը մեր դիտարկմանը՝ փաստորեն ուզում եք օգնած լինել նաև Սամվել Ալեքսանյանին՝ դառնալու համար. «Եթե Սամվել Ալեքսանյանն ունի բնակարանի կարիք՝ իհարկե կտանք, բայց չափորոշիչ կա՝ Սամվել Ալեքսանյանը ղեկավար է հիմնավորի, որ ինքը բնակարանի կարիք ունի: Թե չէ՝ դրակի սեփականատիրոջը հո չե՞նք տա»: Այն ենթադրությամբ, որ հնարավոր է, թե Սամվել Ալեքսանյանը փաստաթղթերով գուցե տուն չունենա՝ դարձնում Սիմոնյանը դառնալու համար, որ գոյություն ունի իրականություն, եւ իրենք հաշվի են առնելու ոչ թե փաստաթղթերը, այլ իրականությունը:

ՀՀ-ի այլ խոստումների մասին՝ էջ 4-ում:

ԲԱՐԻ ԼՈՒՅՍ

Ուսանողական համերգ

Այսօր, ժամը 13:50-ին, «Մոսկվա» կինոթատրոնի մոտ տեղի կունենա ուսանողական համերգ՝ նվիրված գարնանը:

Եղանակ

Երեւան +5 +20,
Շիրակ -3 +11,
Կոտայք -3 +11,
Գեղարքունիք -3 +11,
Լոռի 0 +19, Տավուշ +2 +21, Արագածոտն լեռներ -3 +11, Արագածոտն նախալեռն. +3 +19, Արարատ +4 +20, Արմավիր +4 +20, Վայոց ձոր լեռներ -3 +11, Վայոց ձոր նախալեռն. -4 +20, Սյունիքի հովիտներ +5 +23, Սյունիքի նախալեռներ +2 +17, Արցախ +4 +21

«Նույն հաջողությամբ դարձնել
Աշոտյանը կարող էր ինձ
աքսորել Լուսին»

Անդրադառնալով 33 49 նախարար Արմեն Աշոտյանի՝ իրեն խիստ նկատողություն տալու հրամանին՝ Երեւանի Բոլորսուրբի անվան լեզվաբանական համալսարանի ռեկտոր Սուրեն Ձուլյանը «Առավոտին» ասաց. «Չգիտեմ, թե ինչ նմանատիպ, աչքի ընկնող նվաճումներ ունի Տիգրան Սարգսյանի կառավարությունը, սակայն այդ հրամանի շնորհիվ այն հաստատ կարող է հավակնել Գիճեսի գրքում հայտնվելուն: Իսկապես՝ ինչ մտքի տեր լինել, որոշեցի Եվրախորհրդի Նախարարների խորհրդի կողմից ընտրված Փոքրամասնությունների կամ տարածաշրջանային լեզուների Եվրոպական խարտիայի փորձագետների կոմիտեի անդամին խիստ նկատողություն հայտարարել Կոմիտեի ղեկավար Գիստին մասնակցելու համար: Եվ դա այն դեպքում, երբ համադատասխան հարտիայում հստակ նշված է, որ կառավարությունը չողտի միջամտի փորձագետի գործունեությանը: Պարզից էլ դարձավ. դատարանը անվավեր կհանաչի այս անհեթեթ հրամանը, ուստի ես որեւէ անհանգստանալու բան չունեմ: Պարոն Աշոտյանը ակնհայտորեն գերազանցել է իր լիազորությունները, նույն հաջողությամբ ես կարող էր հրամայել ինձ գլխատել կամ աքսորել Լուսին: Սակայն այստեղ ես նաեւ դրական բան եմ տեսնում. դատաբանությանը ընթացքում կիրառարակելի այս որոշմանը նախորդած նամակագրությունը եւ ակներեւ կոտրած դատարանի մտավոր եւ բարոյական մակարդակը, ինչից թող հետետուրություններ անեն նրա գործընկերները կառավարությունում եւ կուսակցությունում: Դիմելու ենք նաեւ վարչապետին, որդեսգի նա նախ վերացնի նշված հրամանը եւ որոշի դարձնել Աշոտյանի հետագա դատաբանական գործունեությունը: Թե չէ՝ ժողովրդի լեզվով ասած՝ հիվանդը չի անաչում, հիվանդի տերն է անաչում»:

Սեպ Լուսին

3. 9. Սուրեն Ձուլյանի հետ ընդարձակ հարցազրույցը կիրառարակենք հաջորդիվ: Պատրաստ ենք հրատարակել դարձնել Աշոտյանի դատախազանը:

Գյուճարու օդանավակայանը՝ եժան ավիափոխադրումների կենտրոն

«Շիրակ» ֆուտբոլային ակումբի սեփականատեր Արման Սահակյանի կարծիքով՝ այս նոստակին հասնելու համար անդամայն մեծ է բանակցել կառավարության հետ:

TOTALFOOTBALL

Չանրադատության 10 խոշոր հարկատուներից մեկը՝ Արման Սահակյանը, ով մեծամասնական ընտրակարգով դատազանավորության թեկնածություն է առաջադրել Գյուճարի, օրենս հրատարակել էր այս քաղաքի զարգացման հեռանկարների մասին իր հեղինակած գիրքը, որը կոչվում է «Գյուճարու վերելքի ուղի»: Գրքում ներկայացնելով վիճակագրական տվյալներ, ըստ որում՝ Շիրակի մարզում գրանցվել է աղքատության ու արտագաղթի ամենաբարձր մակարդակը, հեղինակը արտերկրյա որոշ քաղաքների՝ Գերմանիայի Էսսենի, Բուլղարիայի Ռուսսեի, Իռլանդիայի Կիլկենիի եւ այլնի օրինակներով ցույց է տալիս, թե ինչո՞ք է կարել է փրկել կործանվող Գյուճարի, փոխել քաղաքում տիրող ընկճածության ու հուսալքության մթնոլորտը: «Գյուճարի ոչ միակն է, ոչ առաջինը եւ ոչ էլ վերջինը, որ այս կարգի խնդիրներ ունի. փլուզված տնտեսությունը արեւելավորողական բոլոր քաղաքներում էլ կա, ավելի խելացի է հետեւել նրանց փորձին, ու մոտ ստացվել է, քան հորինել ինչ-որ ճանապարհներ, ստեղծագործել ու միջոցներ վատնել, կան հաջող օրինակներ, որոնց փորձը կարելի է կիրառել՝ իհարկե հաշվի առնելով Գյուճարու առանձնահատկությունները», - ասում է մեր գրուցակիցը: Քանի որ հեղինակը շեշտը դրել էր Գյուճարում տեքստիլ արդյունաբերության զարգացման, ներդրողների համար արտոնյալ դրամաներ ստեղծելու վրա, մենք նրանից հետաքրքրվեցինք՝ ինչո՞ք է ոլորտը կերպարում ներդրողների մոտ ընտրել Գյուճարի, չէ՞ որ այն չափազանց ոխկային տեղանք է, ներդրողների համար ոչ այնքան գրավիչ, որոնքիս «Գյուճարու մասին օրենքը», որը նույնպես արտոնյալ դրամաներ էր խոստանում ներդրողներին, որեւէ կերպ չօգնեց քաղաքին, եւ ի վերջո՝ Արման

Սահակյանը այս նոստակի համար կօգտագործի՝ իր անձնական կառույցը: «Իհարկե՝ կօգտագործեմ, բայց դա բավարար չէ. գործարարին բերելու համար լինելու է ստեղծել արտոնյալ դրամաներ: Խոսում ենք տեքստիլ արդյունաբերությունից. Արեւելյան Եվրոպայում կան տասնյակ քաղաքներ, որտեղ տեքստիլ արտադրության ազատ տնտեսական գոտիներ են ստեղծվել. ոչ մի գործարար չի գա Չայաստան, Գյուճարի ավելի վատ դրամաներով, քան կարող է Բուլղարիայում կամ Ռումինիայում արտադրել: Այսինքն՝ եթե չունենք դրամաներ, գործարարությունը ու բարեգործությունը տարբեր բաներ են, մեզ մոտ ոչ մի արեւմտյան մեծարկություն արտադրություն չի դնի: Բիզնեսը միշտ գնում է շահի ետեւից, եւ մենք է առաջնորդել հստակ առավելություններ: Արտոնյալ դրամաները ասելով՝ ես հասկանում եմ ազատ տնտեսական գոտու ստեղծում Գյուճարում, որը կլինի Չայաստանում թվով 3-րդը»: Ըստ մեր գրուցակցի՝ իրականում շատ բարդ ու դժվար իրագործելի է Գյուճարու զարգացումը, սակայն ուղղակիության հստակ նոստակ ունենալու ու համախմբվելու դեպքում այն միանշանակ հնարավոր է: «Գյուճարում երկու խնդիր գումարվել են իրար. երկրաշարժը եւ խորհրդային Միության փլուզումը, Գյուճարու սոցիալ-տնտեսական խնդիրները վերջին հաշվով կարողանա եւ ոչ թե երկրաշարժի, այլ իսԼՂՄ դրամային տնտեսությունից ազատ շուկայի անցման հետ: Ես կարծում եմ, որ Չայաստանի իշխանությունները բնակարանաշինության խնդիրը լուծել են Գյուճարում, չնայած վերջնական չէ, եւ արդեն գալիս է սոցիալ-տնտեսական խնդիրների մասին մտածելու ժամանակը: Թե Արեւելյան Եվրոպայում, թե նախկին խորհրդային Միության տարածքում

շատ-շատ քաղաքներ ունենալու տնտեսության դրամաներում ունեւն շատ մեծ մեծարկություններ, որոնք խորհրդային Միության փլուզումից ազատ շուկայի անցնելու դարձան փակվեցին: Չայաստանում հաջող ու անհաջող օրինակներ կան, որ քաղաքի տնտեսական ստրուկտուրան փոխվել է, քաղաքը եղել է արդյունաբերական՝ դարձել է գերաշրջության կենտրոն: Գյուճարում խնդիրն է հասկանալ, թե ինչո՞ք է լինել Գյուճարի 10 կամ 20 տարի հետո, դարձ է, որ հաստոցաշինական մեծ գործարանները չեն աշխատի, բայց ամեն ինչի միտի հասնենք վերահամաստվողով», - ասում է դարձնել Սահակյանը:

Նա իր գրքում խոսել էր նաեւ Գյուճարու օդակայանը ցածրարժեք ավիափոխադրումների կենտրոն դարձնելու մասին: Սենք նրան հարցրին՝ մի՞թե միջուկ օդու Գյուճարու օդակայանի հնարավորությունները ճիշտ չեն օգտագործվել: «Ես կոնկրետ թվեր եմ մեջբերել, 2010թ.-ի համեմատ 2011-ին Գյուճարու ուղեւորափոխադրումները աճել են 1,7 անգամ, այսինքն՝ մոտ 70 հազար ուղեւոր է եղել, բայց իմ կարծիքով՝ բավականին քիչ է, կարելի է ձգտել հասնելու կառավարության հետ այն դրամաներ, որ Գյուճարի օդանավակայանը դառնա եժան ավիափոխադրումների կենտրոն Չայաստանում՝ առաջնորդելով 200-300 հազար ուղեւորների ուղեւորափոխադրումներ, ինչը, բնականաբար, մեծ շարժ կբերի Գյուճարի: Օդանավակայանը տված է կոնսեմսիոն կառավարման, այն նախատեսված է որդես ռեզերվային, բայց բանի որ շուկան գնալով ավելի լիբերալ է դառնում տարիների ընթացքում, ճիշտ կարելի է օգտագործել»:

Մեր գրուցակիցը իր գրքում նաեւ կարծիք էր հայտնել, որ Գյուճարում բոլոր նախադրյալները կան տնտեսաբան զարգացած քաղաք դառնալու համար: Սենք նրանից մեջբերեցին, թե գյուճարում թասիբից բացի՝ էլ ի՞նչ նախադրյալներ են մնացել ավերակ քաղաքում: «Նախադրյալները հենց գյուճարից են, էլ ոչ մի ուրիշ նախադրյալներ չկան, փառք Աստուծո, Գյուճարում տրադիցիոն կրթության մակարդակը միշտ բարձր է եղել, ամեն ինչ կառուցվում է մարդու շուրջ, Գյուճարի ունի քաղաքային բնակչությունը, որը սիրում է կրթել, սովորել, մասնավոր՝ տեխնիկական գիտություններում, կարծում եմ՝ ամենամեծ ներուժը մարդն է, սարերն ու ձորերը չեն», - ասում է Արման Սահակյանը: Ըստ մեր գրուցակցի՝ Գյուճարի կարող է եկամտունեւ բերել նաեւ տուրիզմի զարգացումը, քանի որ Գյուճարի Չայաստանի այն բացառիկ վայրն է, որը քաղաքի կենտրոնում ունի ինչ քաղաք՝ ինքնատիպ ճարտարապետությանը:

ՆՈՒՆԵ ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ

ՄԻՎԻԼԻԹԱՍ THE CIVILITAS
ՀԻՄՆԱԿՆԵՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱԿՆԵՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԿ

«Սիվիլիթաս» հիմնադրամը
հրավիրում է
«Հարյուր հարց, հարյուր
դատասխան»
քննարկումների շարքի
հերթական միջոցառմանը:
Այս ամսվա հյուրն է
Չայաստանի առաջին
արտգործնախարար
Րաֆֆի Զովհաննիսյանը
Քննարկումը կվարի
«Առավոտ» օրաթերթի գլխավոր
խմբագիր
Արամ Աբրահամյանը
Միջոցառումը տեղի կունենա
ապրիլի 10-ին, ժամը 14:00-ին,
«Երեւան» հյուրանոցի «Ռոսինի»
սրահում:
Մասնակցությունը միայն
նախնական գրանցումով՝
010 500 119:
Տեղերը սահմանափակ են:
Ձեր հարցերը կարող եք
նախօրոք ուղղել
դրոն Զովհաննիսյանի
«Սիվիլիթասի» կայքում:

Բոստանջյանի դատաւարական կատարման ՀՀԴ-ԲՀԿ հարաբերությունները

«Վարդան Բոստանջյանը կարողանում է գտնել ճշմարտությունը՝ այս կամ այն մոտեցումների: Գլխավոր դեպքում Բոստանջյանը գտավ, որ Դաշնակցության առաջ քաշած մոտեցումները համահունչ են իր դատաւարական գործունեությանը, որոնք մասին, ի դեպ, նա բազմիցս դատաւարական գործունեությանը արտահայտել է: Միշտ էլ եղել է համակարգը: Ես շատ ուրախ եմ, որ դարձնել Բոստանջյանն այդ մասին հրատարակված ասաց: Նախընտրական այս

օրով նա չէր աջակցությունը հայտնեց Դաշնակցությանը», - Aravot.am-ի հետ զրույցում ՀՀԴ դատաւարական Արմեն Սիմոնյանը այսօրեւ դատաւարական գործունեությանը հարցրին, թե Վարդան Բոստանջյանի ելույթն անակնկալ չէ՞ր ձեզ համար: Սենք նաեւ փորձեցինք շեշտել՝ հնարավոր է դրանից ԲՀԿ-ի հետ մեր հարաբերությունները վատանա՞նք նա դատաւարական: «Սենք որեւէ նման ցանկություն կամ տրամադրություն չունենք որեւէ մեկի հետ մեր հարաբերությունը լավացնելու կամ վատացնելու: Մեր գլխավոր խնդիրը հասարակությանը համախմբելն ու մոբիլիզացնելն է, եւ եթե Բոստանջյանի նման հեղինակավոր մարդը դրական է արտահայտվում, մենք վստահ ենք, որ դրան կհետեւեն նաեւ շատերը»: Պատրաստ է ՀՀԴ-ն ընդունել Վարդան Բոստանջյանի իր շարքերում, դարձնել Միմայանը դատաւարական՝ դատաւարի չէ, որ նա անդամայն դաշնակցական լինի: «Սենք մեքքերում-

ներից մեկը մեր համակիրների մեծ զանգվածն է, այսինքն՝ Դաշնակցությունը ունի ընդամենը 6-7 հազարից մոտ անդամ, բայց ստանում է 180 հազար քաղաքացիների աջակցություն: Սա նշանակում է, որ մեր ուժը մեր համակիրների մեջ է: Կարող եմ նաեւ կիսի մեր գաղափարախոսությունը, ընդունի այն եւ դատաւարական լինի այդ գաղափարախոսության, ծրագրերի ներքո ինքն էլ մասնակցություն ունենալ գործերի կատարմանը»:

Յ. ԳՆԲԵՅՅԱՆ

Յոգեկան խնդիրներով անչափահասները՝ բախտի քնահաճույթին

ՏՆՆԻՆ-տեղից գրկված ԳՄՄԱ-ի անչափահասներին օգնություն է տրվում

Մեր երկրում հոգեկան խնդիրներով անչափահասները, որոնք ինչ-ինչ դասակարգված են ընտանեկան հոգատարությամբ, գրկված են ԳՄՄԱ-ի հոգատարությամբ: Ինչպես վստահեցնում են մասնագետները, այսօր Լորդի հոգեբուժական կենտրոնում անչափահասների համար ընդամենը 2-3 մահակալ է նախատեսված, սակայն դա չի նշանակում, որ ԳՄՄԱ խնդիրներով երեխաների թիվը այդքան է: Ընդ որում, չնայած մասնագետների ահազանգերին, մեր երկրում չկա մասնագիտացված որևէ կենտրոն, որտեղ հոգ կտանեն հոգեկան խնդիրներ ունեցող անչափահասներին:

Դրա վաղ ամպստացում է ամրոփի 6-ի «Առավոտի» «Զատիկի» սանը ինքնաստացումով փորձ է արել ուշադրություն դարձնել «ԳՄՄԱ» հրատարակման հերոսուհին, որը մասնագետների մոնիթինգը հոգեկան լուրջ խնդիրներ ունի. ծնողներն էլ հրաժարվել են ԳՄՄԱ-ից, իսկ մասնագետները բացի ԳՄՄԱ-ից, որ իրավունք չունեն ԳՄՄԱ երեխային խնամելու, ԳՄՄԱ մասնագիտական ուղղվածություն էլ չունեն:

Եթե այսօր ուսուցիչները փողոցում հանդիպի հոգեկան շեղումով անչափահասի, որը, ասե՛ք՝ ինքնաստացումով փորձ է կատարում կամ էլ հասարակությանը վտանգ հասցնող որևէ գործողություն է անում, ամա ԳՄՄԱ «բռնելուց» հրաժարվում են: ԳՄՄԱ-ի խնդիրներ ունի, թե ուր տան: Երբ դարձվում է, որ ծնողներն ու հարազատներն էլ չեն ցանկանում իրենց անչափահաս երեխային այլևս տիրություն անել, ուսուցիչները ստիպված են ԳՄՄԱ-ի ուղեկցում է մանկատանում: Իսկ մանկատանը ԳՄՄԱ

երեխաները կրկնակի խնդիրներ են առաջացնում, ԳՄՄԱ մանկատան սաների համար, հետո էլ հենց իրենց, քանի որ այդ հաստատությունում այդպիսի երեխաների առողջական խնդիրներով զբաղվող մեկ մասնագետներ չկան:

Երբ է, մանկատանը կան մեկ այլ խնամքի կենտրոն, որտեղ բարի կամքի դրսևորում, շատ կարճ ժամանակ հոգ են տանում ԳՄՄԱ երեխաներին, սակայն դրանից հետո այդ երեխաները գնալու տեղ դարձնում են չունեն: Ինքնաստացումով փորձ կատարած «Զատիկի» սանը երբ է, երբ է ԳՄՄԱ ԳՄՄԱ իրավիճակում է հայտնված: «Առավոտի» հետ գրություն «Զատիկի» տնօրենը դատմել էր, որ այդ երեխան մի քանի օր էլ Չայ օգնության Ֆոնդի «Երեխաների աջակցության կենտրոնում» է անցկացրել, սակայն ինչպես մեկ հետ գրություն է ԳՄՄԱ օգնության Ֆոնդի «Երեխաների աջակցության կենտրոնում» է հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Միլա Անտոնյանը՝ այդ անչափահասին իրենց մոտ ուսուցիչներին է տարել, իսկ իրենք ԳՄՄԱ հոգեբույժի կոնսուլտացիայի են ուղեկցել, որտեղ դարձվել է, որ այդ երեխան լուրջ բժշկական ծառայության կարիք ունի, ուստի իրենք ԳՄՄԱ խնդիրներով երեխաներին չեն կարող

ամաստան տալ: Տիկին Միլայի դատմելով՝ որքան էլ փորձել են հորը համոզել երեխային տուն տանել՝ ծնողը հրաժարվել է: Հոգեբուժարանից հետո, ինչպես ԳՄՄԱ-ի օգնության կենտրոնում փորձել է երեխային կրկին կենտրոն ուղղորդել, սակայն վերջինս հրաժարվել է: Ի վերջո, ինքնաստացումով փորձ կատարած երեխան հայտնվել է «Զատիկում», սակայն ինքնաստացումով մտքից այդպես էլ չի հրաժարվում:

Միլա Անտոնյանի խոսքերով՝ սեփական փորձից ելնելով, բազմիցս բարձրաձայնել են ԳՄՄԱ կենտրոն ստեղծելու անհրաժեշտությունը, սակայն երեխաների համար դաստիարակման տեղական մարմինները գտնում են, որ դրա անհրաժեշտությունը չկա: Միլա Անտոնյանի ներկայացմամբ՝ վերջերս խորհրդարանական լուսններից մեկի ժամանակ հստակ ներկայացրել են խնդիրը և ԳՄՄԱ, որ հոգեբուժական խնդիրներով լքված անչափահասները ուղղակի անտերություն են մատնվում, և անհատալուրդ տեղ է մասնագիտացված կենտրոն ստեղծել ԳՄՄԱ տեղափոխելու համար: Առողջապահության նախարարության կողմից ԳՄՄԱ-ի անչափահասները տիկին Անտոնյանի հավաստիացրել են, որ իրենց ունեցած տվյալներով՝ տարեկան 1-2 ԳՄՄԱ երեխա կա, ուստի այդ դարձաբաժնի ծախսեր անելն ու կենտրոն ստեղծելը ԳՄՄԱ-ի հարձականք է: Միջոցներ իրականում, ըստ տիկին Անտոնյանի, միայն իրենց կենտրոնում 1 տարի 4 ամսվա ընթացքում ԳՄՄԱ խնդիրներով 16 դեռահաս են առնվել: Մ. Անտոնյանի խոսքերով՝ «Առողջապահության նախարարությանը դաշտոնական նամակ գրեցինք, բոլոր տվյալները ներկայացրեցինք, որ այսքան դեռահաս կա, որ այս երեխաների համար հատուկ ծառա-

յություններ են անհրաժեշտ, ամեն մեկին բավականին երկար բուժում է դրանց: Մեզ թվաց՝ եթե տվյալներին ծանոթանան, մի բան կծնանարկեն, բայց փետրվարից մինչև հիմա ոչ մի արձագանք չկա: Մենք անընդհատ այդ հարցը բարձրացնում ենք ու ասում՝ դուք հազար ու մի հաստատություն ունեք, ու հասկանալի չէ՞ դրանք ինչի համար են: Մանրամուտի հարցերի համար, ոչ այնքան էլ լուրջ խնդիրներ ունեցողների համար: Մենք ասում ենք՝ դրանցից մեկը վերաբացեք, վերականգնողական կենտրոն սարքեք, ինչ էլ որ արժենա, դա խիստ անհրաժեշտ է: Լավ, այդ երեխաներն ի՞նչ լինեն, հո չե՞նք ստանի, ԳՄՄԱ-ից մեկտանալու օգուտ է: Գյումրիի ԳՄՄԱ-ի կենտրոնի մեր կողմից ենք էլ վստահեցնում են, որ Գյումրիում էլ շատ կան հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող երեխաներ: Լույսը Վանաձորից են անհասկանալի:

Թե կոնկրետ ո՞ր գերատեսչությունը տեղ է նախաձեռնի ԳՄՄԱ կենտրոնի հիմնումը, մեր հարցին տիկին Անտոնյանը դատաստանեց՝ բոլոր կառույցները միասին լուրջ է աշխատեն: Բացի այդ, երեխաների դաշտոնականության ազգային հանձնաժողովում ներկայացված են բոլոր գերատեսչությունների տաշտոնյաները, որոնք առնչվում են երեխաների խնդիրների հետ, և հենց այս կենտրոնում, ըստ տիկին Անտոնյանի, գոյություն ունի բարձրագույն, թե ինչ ծառայությունների ու ինչի կարիք կա:

ՆԵՒԻ ԲԱԲԱՅԱՆ

ՀՀ-ի ճոխ խոստումները ԱՊՊԱ-ից մինչև գազի, ջրի սակագներ

Երեկ Հայ հեղափոխական դաշնակցությունը հրատարակեց իր նախընտրական ծրագիրը: «Ընդունել, թատրոններ, դարեր չենք անում»,- ՀՀ-ի նախընտրական ծրագիրը այսօր են ներկայացրեց կուսակցության անդամ Աղվան Վարդանյանը՝ ԳՄՄԱ, որ դրա փոխարեն փորձելու են հանրությանը ներկայացնել իրենց ծրագիրը: Իսկ ՀՀ-ի ծրագիրն աչքի է ընկնում հատկապես սոցիալական բոլորի բավականին ճոխ խոստումներով: Այսօր ՀՀ-ն խոստանում է առաջիկա 5 տարիներից գազի, էլեկտրաէներգիայի, ոռոգման և խմելու ջրի սակագները չբարձրացնել, ԱՊՊԱ-ի սակագները վերանայել է 10 հազար դրամով իջեցնել, բացել 200-225.000 մոլ շախմատային: Աշխատանքի են սոցիալական հարցերի նախկին նախարար Արսեն Համբարձումյանի խոսքերով՝ ուսուցիչների, բուժաշխատողների, ԱԱԾ և դաշտայնության համակարգերի աշխատակիցների միջին աշխատավարձը դարձնելու են 500 հազար դրամ: «Նվազագույն աշխատավարձը, մեր հաշվարկներով, կարող ենք ներկայիս 32500 դրամի փոխարեն հասցնել 63 հազար դրամի, այսինքն՝ կրկնակի բարձրացնել: Արտադրության չեն է համարվելու կենսաապահովման նվազագույն բյուջեի մեծությունը: Յուրաքանչյուր բաղաձայնի՝ դրանից ոչ ցածր եկամուտ ստանալու իրավունքը կերաշխատողին»:

ՀՀ-ի խոստումները շուտով են ԳՄՄԱ թոշակառուների և հաշմանդամություն ունեցողների մասով: Միջին աշխատանքային կենսաթոշակը ներկայիս 31.250 դրամի փոխարեն կկազմի 63 հազար դրամ, իսկ սահմանափակ կարողություններով մարդկանց աշխատանքի տեղավորելու համար ձեռնարկություններից գալթակները են՝ նվազեցնելով շահութահարկը: Ժողովրդագրության մեջ ՀՀ-ն խոստանում է «բազմացնել» մեր բնակչությունը՝ յուրաքանչյուր տարի 50 հազարով, 5 էլ ավելի երեխաներ ունեցողներին ԳՄՄԱ-ի անվճար բնակարան, ընտանեկան նպաստի համակարգը վերանայել, մինչև 7 տարեկան երեխաների ամենամսյա նպաստները ավելացնել: Մանկադարձները էլ ՀՀ-ի ծրագրով անվճար են լինելու ոչ միայն երեխանում, այլև ողջ հանրապետությունում:

Դաշնակցությունը ԳՄՄԱ ավանդների փոխհատուցման յուրօրինակ մե է որոշել կիրառել: Եթե չվճարել դրամային արտահայտությամբ, առաջ թույլ տալ դրա փոխարեն գոյն հայրենական արտադրության արտադրանքներից կամ ծառայություններից օգտվել՝ որդես վճարման միջոց:

ՀՈՒԹՈՒՄԵ ԶԵԲԵՅԱՆ

Մարաշում մանուկները «խնկած» են երթեկում

Գծատերը մարդկանց կյանքի, առողջության ու Գյարդերի հաշվին միլիոններ է դիզում

«Հարգելի քաղաքացիներ, արդեն տասն տարեկան ավել է մարաշցիները երթեկում են անմարդկային ու ստորացված դրամային, որով միլիոնավոր մարդկանց անհնար է օգտվել հասարակական տրանսպորտից: Այս համայնքը սոցիալական թիվ 22, 22 Ա միկրոավտոբուսները, բացի այց, որ անմարդկային վիճակում են, երթեկում են գերբեռնված: Կրկնված ու իրար գիրկ երթեկներն այս համայնքում արդեն օրինակաբանություն է դարձել: Եթե մեծահասակները ինչ-որ տեղ հանդուրժում են, դիմանում ու հարմարվում, առաջ այդ իրավիճակը թե՛ հոգեկան է թե՛ ֆիզիկական շատ վատ հետևանք է թողնում մանուկների վրա: Ամեն օր այդ փոքրիկները մանկապարտեզ, դպրոց են գնում, բառի բուն իմաստով, «խնկած» վիճակով, տղավորությունն այնպիսին է, որ Լորդ-Մարաշում, տրանսպորտի առումով, մոլոր ու ցուրտ տարիները դեռ շարունակվում են: Այդ տարիներին առաջ են ստանում՝ ավտոբուսներից կախված երթեկները, էլեկտրաէներգիայի բացակայությունը են այլև, մեր սերնդի վրա շատ վատ հետք է թողել: Այդ ժամանակ երեխաները համատարած են, մարդիկ ըմբռնումով էին մոտենում, սակայն այս լուսավոր դարում մույնը վերադարձնում են մեր մանուկները:

Մարաշի ոլորապետու ճանապարհների տարազային առավել վտանգավոր է այդքան ուղեորներով բեռնված երթեկները: Մարդկանց Գյարդերն արդեն տեղի են տալիս, և գրեթե ամեն

օր «բախումներ» են լինում վարորդների հետ: Ուղեորների դժգոհությունները Գյարդայնացած վարորդներն էլ մշտապես դատաստանում են՝ «Բազմի մղան ենք տալիս, ո՞նց տակից դուրս գանք»: Ստացվում է՝ «գծի մղան» կատարում են ուղեորների առողջության ու անվտանգության հաշվին: Արդյունքում գծատերը՝ Օհանյանների գերդաստանը, միլիոններ է կուտակում, իսկ սովորական քաղաքացիներս Գյարդեր ենք քայքայում: Ամենավտանգավորական այն է, որ Մարաշի բնակիչների հազարավոր բողոքներին ոչ մի տեսակով մարմին չի արձագանքում: Ճանապարհային ուսուցիչներն էլ աչք են փակում իրենց նախկին շեֆին՝ Մարաշի Օհանյանի դատական մարմնի վարորդների խախտումների վրա:

Այս նախընտրական օրերին Լորդ-Մարաշում տասնյակ նախընտրական շտաբներ են բացվել՝ ՀՀ-ի, ԲՀ-ի, առանձին դատապարտվողի թեկնածուների: Ամեն օր, օրը մի քանի անգամ այդ միկրոավտոբուսները գերբեռնված անցուղարձ են անում այդ շտաբների կողքով, սակայն ոչ մի քաղաքական ուժի այսօր ԳՄՄԱ կարևոր հարցերը բացարձակ չեն հետաքրքրում: Այս օրերին այդ ուժերը, աղանդավորների թեկնածուները, «մարդաորսության» են գնալով: Լրանց ամառագոռո լողուններն էլ մարդկանց ուղղակի հուճից հանում են: Տասնյակ տարիներ է՝ երկրի ղեկը հանրապետականների մեղքն է, այդքան տարիների

ընթացքում Մարաշի տրանսպորտի առումով ոչ մի հարց չի լուծվել, կարող էին, չէ՞, փոխել: Որ չեն փոխել՝ այսօր ո՞նց հավատանք ՀՀ-ին: «Բարձրագույն Հայաստան» էլ, որը քանի տարի է խորհրդարանում է, մինչև այդ խոստանում էր բարձրագույն երկիր, ո՞վ է տեսել բարձրագույն երկրում, տրանսպորտի այս առատության մեջ ինչ-որ մեկի բիզնեսին զարկ տալու համար քաղաքացիներին այդքան ստորացնեն:

Ժամը 21-ից հետո երթուղագծում 1 կան 2 միկրոավտոբուս է երթեկներ: Միջոցներ ԳՄՄԱ-ից արտափոր են մինչև ժամը 23-ը առաջիկային ուղեորների տեղափոխումը: Ժամերով անհույս սոցիալական հետո մարդիկ ստիպված են լինում տաքսիներով տուն հասնել: Օրական 2 հազար դրամով աշխատող մարդը 1000 դրամը միայն տաքսուն է վճարում: Գծատերը ոչ մի տարազային չի տուժում: Օհանյանների ընտանիքին է դատականում ԳՄՄԱ «Աճել» տաքսի սերվիսը, որը Մարաշում եղած միակ սերվիսն է: Այնպես որ, միկրոավտոբուսները ժամանակից շուտ գծից հանելը մույնտես ԳՄՄԱ-ից շահերից է բխում: Երթուղագծից մեքենաները մակասեցնում են, որդեսգի գարկ տան «Աճել» գործին: Տաքսիներն ամեն օր շարվում են Շրջանային՝ դեղի Մարաշ բարձրագույն կանգառին կից: Մարդիկ տրանսպորտին սոցիալական հոգաբարձու են օգտվում: Եվ այդպես տասնյակ տարիներ:

Լորդ-Մարաշ համայնքի բնակիչներ

Ինչ երգ «Կերգեն» քաղաքական ուժերը քարոզարշավին

Մյուսները՝ ոռքից մինչև ազգային գոհարներ, իսկ ՀԱԿ-ը միայն մեղեդի կհնչեցնի

Կերգին շրջանում մեր երկրում քաղաքական ուժերը սկսել են ավելի մեծ ուշադրություն դարձնել քարոզարշավային երգերին ու քաղաքական բնույթի տեսահոլովակներին: Արվեստներից ամենադյուրամարս ու վարակիչ երգի ժարին արագ արձագանքում են հասարակության գրեթե բոլոր շերտերը: Ինքներս դրանում համոզվեցինք, երբ ԱՄՆ-ի՝ Նոյեմբերին կայանալիք Գախագահական ընտրությունների քարոզարշավը դեռ չսկսած, Բարաք Օբամայի հակառակորդ Միք Բոննի երգի տեսահոլովակը մեծ աղմուկ հանեց ոչ միայն իր երկրում: Երգն այն մասին էր, թե ի՞նչ արհավիրք է սղասում Ամերիկային, եթե հանկարծ ԱՄՆ Գախագահ Օբաման վերընտրվի:

Չի՞ճա դառնանք մեր երկրին ու մեր խորհրդարանական ընտրություններին: Երեկվանից մեկնարկել է քարոզարշավը, եւ հայաստանյան TV-ներով մինչև մայիսի 4-ը հեռուստահանդիսատեսը կլինենք նոր տեսահոլովակների: «Առավոտը» որոշ կուսակցություններից հետաքրքրվեց այս ընտրություններին նրանց քարոզարշավային երգերով:

ՕԵԿ-ական Չեղինե Բիշարյանը ասաց, որ իրենք հատուկ երգ չեն ղայտվիրում քարոզարշավներում հնչեցնելու համար. «Ընտրարշավին, համոզված ենք, ամենաբերրունը կուսակցության օրհներգը հնչեցնելն է: Մենք ունենք երկու օրհներգ, որոնք, իմ կարծիքով, ենցողուն են ու ոգեւորող: Սա

դասական ձեւ է, նույն սկզբունքով էլ Եկարահանված է մեր տեսահոլովակը: Այս առիթով նախորդ տարիներին բանիցս գովեստի խոսքեր են լսել քաղաքացիներից:

Ավելորդ ենք համարում նոր բաների մեջ մտնելը (նկատի ունի հատուկ երգ ղայտվիրելն ու մայնագրելը -Ս. Դ.):»

ՀԿԿ կենտկոմի գլխավոր քարտու-

ղար Ռուբեն Թովմայանը փոխանցեց, թե իրենք եղել են մնում են հավատարիմ Արամ Խաչատրյանի ու Սարգենի հեղինակած խորհրդային Հայաստանի հիմնին. «Ափսոս, որ այդպես մեր երկրի հիմնը փոխվեց ու դարձավ «Մեր հայրենիք»: Ինչո՞ւ ոչ ոքի Նալբանդյանի «Թշվառ, անտեր» արտահայտությունը փոխվեց «ազատ, անկախ»: Մանավանդ նախաճառարարական տողերը իսկապես բնորոշում են մեր երկրի այսօրվա վիճակը: Համոզված ենք, որ խորհրդային Հայաստանի հիմնը շատերին է հոգեհարազատ, մեր տեսահոլովակում էլ խոսուն կարդեր են»:

ՀԿԿ-ական Էդուարդ Զարմազանովը հիշեցրեց, որ 2007-2008-ին իրենց նախընտրական երգը եղել է ոռքի ժանրում, «Եմփոռ» խմբի եւ դրա մենակատար Սարգիս Մանուկյանի բարձրարվեստ մենաբանմամբ. «Ինչ վերաբերում է նախընտրական այս շրջանին, մենք ունենք եւ հայրենասիրական բնույթի երգ, եւ հատուկ մի ստեղծագործություն «Թեթե» ոճի մեջ՝ ուղղված երիտասարդությանը: Հավատացած ենք, որ դրանք

նույն հոգեվիճակն են արտահայտում, այսինքն՝ տեքստային ու մեղեդային առումով լավատեսական են: Հուսով ենք, որ քարոզարշավային մեր երգերը մարդկանց կհարողեն դրական ենցիաներ»: ՀԱԿ-ից Արման Մուսիճյանը հայտնեց, թե իրենք ընտրել են ոչ թե երգի ժանրը, այլ բոլոր ժամանակներում ամենադեմոկրատիկ իր մեակերդմամբ, նորին գերազանցություն մեղեդին առանց տեքստի. «ՀԱԿ-ը տեքստով ավելի հակված է դիմել հանրահավաքի ու նման միջոցառումների մասնակիցներին, ինչին որ հավատարիմ մնացինք նաեւ Աժ ընտրությունների առիթով: Կարճ ասած՝ երգի տեքստը փորձում ենք փոխհատուցել կենդանի խոսքով»:

120-ամյա ՀՀԿ կուսակցության անդամ Լիլիթ Գալստյանն էլ ասաց, թե իրենք՝ դաշնակցականները, թեեւ ունեն ղատրաստած 2 երգ՝ խմբերգային եւ ոռքի ժանրում, այնուամենայնիվ, քարոզարշավի ընթացքում կհնչեցնեն մշակութային ազգային գոհարներից՝ դաշնակցական, հեղափոխական երգեր, որոնք հայոց ղատնության արտացոլումն են. «21-րդ դարում, մասնավորաբար երաժշտարվեստում, նոր արժեքներ կան, եւ մենք էլ ուզում ենք իրադե մրցունակ լինել: Օրինակ, քարոզարշավային՝ ոռքի ժանրում գրված երգը ուղղված է երիտասարդությանը, որով արտահայտում ենք նրա վրա շեշտը դնելու մեր համարումը»:

ՍԱՄԿԵԼ ԴԱԼԻԵԼԱՆ

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնական դրոցներում քաղաքացիական անընդհատ բարեփոխումների իրականացումը՝ թե ծրագրային նյութի ծավալային իմաստով, թե նյութի մատուցման նոր մեթոդի, մեթոդների իմաստով: Որոշեցի մենք կարողանանք միշտ ըմբռնել կամ հասկանալ՝ որեւէ փոփոխություն դրոցում բարեփոխում է, թե հակառակը, մի ղայս փորձենք հասկանալ՝ որն է այն առանցքը, այն հենման կետը, որի շուրջ ղատնում է կամ որի վրա հենվում է հայոց դրոցը կամ հայեցի կրթությունը:

Մխաված չենք լինի, եթե ղենք, որ այդ առանցքը կամ հենման կետը հայ օրինակելի ուսուցիչն է՝ իր մասնագիտական բարձր որակավորմամբ եւ բարոյա-կամային բարձր հատկանիշներով: Իր այդդիս կեցվածքով հայ ուսուցիչը դասարանում եւ ղատնախանատու ու սիրող ծնող է, եւ գիտելիքի անղատ աղբյուր: Մեր ժողովուրդը իմաստուն խոսքեր ունի, որոնցից մեկը ղենում է, որ «ղատերազմի դաշտում կվում են զինվորները, իսկ հաղթում կամ հաղթվում են ուսուցիչները»:

Սովետահայ դրոցի նղատակը սովետական քաղաքացի դաստիարակելն էր, սակայն այդ դրոցը հայեցի կրթություն էր տալիս իր սաներին: Եթե մի դրոցում կար գոնե մեկ, ըստ էության, կայացած ուսուցիչ, այդ դրոցը խորին հարգանք ու հեղինակություն էր վայելում:

Յանկացած ուսուցիչ վերաբերվում, նրա մասին խոսում էին խորն ակնածանքով: Հատկաղես ցածր դասարաններում այդ ակնածանքն այնքան մեծ էր, որ մենք մեր սիրելի ուսուցիչներին վերագրում էինք Աստվածանման հատկություններ: Ուսուցչի մասնագիտությունը համարվում էր սուրբ մասնագիտություն. այնղես, ինչղես եղել է Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի ժամանակներում:

Մեր ժողովրդի այն սովար հատվածը, որն, ըստ էության, Քրիստոնեական արժեհանակարգի կրողն

Կրթական համակարգի հիմնական խնդիրը կրկնուսույցների դեմ ղայքարը չէ

Եւ, շատ լավ գիտի այդդիս ուսուցչության արժեքը: Պատահական չէ, որ Մեծն աշուղ Ձիվանին իր «Ձախորդ օրեր» քերթվածքի մեջ գրում է. «Երկիրն ուսյալ զավակին է փայլայուն մոր ղես»: Իսկ նույնքան մեծ աշուղ Ծիրինն իր «Երգ գորաց Տերն Աստված» քերթվածքում այդդիս ուսուցչի ճշգրիտ սահմանումն է տալիս եւ նրան կրչուն «ազգային համալսարան»: Այդդիսով, մենք կարող ենք եզրակացնել, որ որեւէ փոփոխություն հայոց դրոցում բարեփոխում չէ, եթե այն սասանում է կայացած ուսուցչի հեղինակությունը դրոցում կամ շրջաղատում:

Այս տեսակյունին ոչ մի չափով չի արղարացվում տարիներ առաջ ԿԳ նախարարության կողմին իրականացված դրոցի, այսղես կրչված, «օղտիմալացման» ծրագիրը, երբ բազմաթիվ վաստակաշատ ուսուցիչներ վտարվեցին դրոցից, որղեսգի նրանց վնարվող չնչին աշխատավարձերի հաշվին չվտարված ուսուցիչները «ստանան» արժանավայել աշխատավարձ:

Տարիներ շարունակ եւ մինչ օրս արհամարհական երանգով եւ տարբեր ամբիոններից խոսվում է կրկնուսույցների մասին: Խոսվում է այնղիսի ժրաջանությանը եւ արհամարհանքով, կարծես այսօրվա կրթական համակարգի հիմնական խնդիրն այդ կրկնուսույցների դեմ ղայքարելն է: Հի էլ կրկնուսույցվում, թե ով է այդ կրկնուսույցը, եւ ինչ է նշանակում կրկնակի ուսուցանել: Սովետական շրջանում էլ կային կրկնուսույցներ, բայց անհամեմատ ավելի քիչ, քան հիմա:

Նայս եւ առաջ նշենք, որ այդ կրկնուսույցները, ինչղես առաջ, այնղես էլ հիմա, մեր լավագույն

ուսուցիչներն ու դասախոսներն են: Քանի որ սովետական ուսուցչի աշխատավարձը եւ սոցիալ-տնտեսական ղայմաններն անհամեմատ լավ էին, քան հիմա, ուսուցիչների փոքր մասն էր զբաղվում լրացուցիչ՝ կրկնուսույցի աշխատանքով: Այսօրվա գների ղայմաններում ուսուցչի աշխատավարձը չնչին է: Եթե հաշվի առնենք, որ դրոցում աշխատող ուսուցիչը կամ դասախոսը չի կարող զբաղվել որեւէ այլ աշխատանքով, աղատ ուսուցիչն իր Ֆիզիկական գոյությունը ղայտղատելու համար կամ ղեսը է հեռանալու դրոցից, կամ ղեսը է լրացուցիչ աշխատի տանը՝ ոչ թե որղես կրկնուսույց, այլ՝ որղես բարձրորակ ուսուցիչ եւ մանկավարժ ամենախորն իմաստով: Այսօր մեզանում, կարելի է ասել, ուղղակի

թե անուղղակի կայացել է կրկնուսույցների՝ մեր լավագույն մանկավարժների մասնավոր դրոցը, որ լրացում է հանրակրթության բոլոր թերի ու բաց կողմերը: Այն ամբողջովին լցնում է այն անջողեղը, որը գոյացել է բուհական կրթության ղայտղատելի եւ հանրակրթության աղատակած կրթական մակարղակի միջեւ: Այդ դրոցի շնորհիվ ուսուցիչը կարողանում է գոյատեւել արժանաղատվորեն եւ ծառայել հանրակրթությանն ու հայրենիքին: Ես խիստ կասկածում եմ այն մարղկանց հայրենասիրության վրա, ովքեր, կրկնուսույց ղիտակը կղցնելով կայացած հայ ուսուցչին, փորձում են արատավորել նրա հայրենանկեր եւ հայանղատաստ գործունեությունը: Այսօր այսօր հայոց դրոցը՝ հանրակրթու-

թյունը տղենում է ղունված դրոքեմների տակ: Բոլոր առարկաների ծրագրերն անհարկի եւ անիմաստ ուռնացված եւ ծանրացված են: Ոչ մի չափով հաշվի չի առնվում, թե տվյալ տարիքի միջին ունակություններով աշակերտն ի վիճակի՞ է կրել այդդիսի ծանրաբեռնվածությունը: Կոնկրետացված չեն հանրակրթության ուսուցման կոնկրետ նղատակները՝ որղես ղեստակա-նորեն հիմնական օջախ: Ոչ մի մեծով հնարավոր չէ իմաստավորել 12-րդ դասարանը ներունեղը:

Այս բոլոր խրթին դրոքեմները, դասագրքերի ոչ հայեցի լեզուն ու խրթնաբանությունները շարղվում են մեր հայրենիքի աղագայի հիմնական ղատասխանատուի՝ խեղճ ու կրակ հայ ուսուցչի գլխին: Մասնավորաղես, եթե Ֆիզիկա եւ մաթեմատիկա առարկաներին կատարելաղես չես տիրաղեստում, եղած դասագրքով չես կարող ըմբռնել-սովորել այդ առարկաները: Ոչ մի գերազանցիկ աշակերտ ի վիճակի չէ վերարտաղրել այդ դասագրքերի գիտական, ակաղեմիական լեզուն: Արղյունընում աշակերտների մոտ առաջանում է այս առարկաների նկատմամբ անհաղթահարելիության կոմղլեքս, եւ մենք կղրցում ենք աշակերտների մի սովար մասին, որ ղեսը է ուսումը շարունակել տեխնիկական բուհերում: Առանց տեխնիկական մտավորականության եւ չեն ղատակերաջանում մեր հայրենիքի աղագան:

Իսկ ի՞նչ ղեսը է անել: Ի սեր Աստծո, փոքրացրեք փոփոխելու արագությունը, որղեսգի ուսուցիչը հասցի լուծել նոր առաջացող օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ դրոքեմները: Հակառակ ղարագայում, Աստված մի արացե, արագղյան գերազանցումը կհանցեցնի վթարի եւ անղառնայի կղրստի:

ԱՐՄԵՆԱԿ ԵՐԻԱԶԱՐՅԱՆ

Ֆիզմաթ գիտությունների դկտոր

ԷՋԻ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՆ Է

«Շիրակը» հաջող է ձեկնարկել

Իսկ «Արարատը», կարծես, հին երգն է երգում

Ռուխ Իմրույս հանդիպում:

Ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի առաջնությունում կայացան երրորդ տուրի հանդիպումները:

Խաղադաշտերը դարձան շիջված տարածքներ Դեմիրճյանի 1-ին տուրի հանդիպումները հետաձգվել էին, ուստի թիմերը դադարի մեջ ներգրավվեցին երկրորդ տուրի:

Արցախյան-2013-ում հաջող են ձեկնարկել հանրապետության բազմակի գավաթակիր «Միկան» և Հայաստանի բազմակի չեմպիոն «Շիրակը», որոնք անցկացրած երկու հանդիպումներում էլ դարձան խաղադաշտի մասնակիցները և ստանձնել են արդեն կազմված մրցաշարային աղյուսակի առաջատարների դերերը:

Առաջնությունը դեռ նոր է ձեկնարկել, ու մարաթոնյան մրցակազմի ընթացքում թիմերի դասավորությունը:

Այս անգամ էլ չենք ցանկանում, բայց հարկադրված ենք մտածել, որ «Արարատը» այս տարի էլ հին երգն է երգելու: Տա Աստված, որ մեր դատողությունները սխալ դուրս գան: Բայց ձեկնարկային երկու հանդիպումներում կրած դարձույթները, որոնք մրցաշարային ճակատագրաբանությանը ակունքի դեկավարության անուրջ վերաբերման արդեն իսկ առաջին դրսևորումներն են, նորից մտահոգվելու տեղիք են տալիս: Անցկացրած երկու խաղերում էլ դարձան զգալիորեն, որ թիմը համալրած ֆուտբոլիստները բարձր տեղերի համար դառնալու են: Ասկայն դա նրանց էլ չի հաջողվի ակունքի սեփականատիրոջ մեղով: Բայց եկեք ժամանակից առաջ շանցները և սղասները:

Երկու տուրից հետո մրցաշարային աղյուսակը գլխավորում են միայն հաղթանակներ տարած «Միկան» և «Շիրակը», իսկ մյուս թիմերը դասավորվել են հետևյալ հաջորդականությամբ:

1. Միկա	2	2	0	0	5-1	6
2. Շիրակ	2	2	0	0	4-2	6
3. Գանձասար	2	1	1	0	2-0	4
4. Իմրույս	2	1	0	1	4-3	3
5. Ուլիս	2	0	1	1	0-1	1
6. Փյունիկ	2	0	0	1	2-4	1
7. Բանանց	2	0	1	1	1-4	1
8. Արարատ	2	0	0	2	1-5	0

Ա. ՀԱՎՈՐԱՅԱԼ

Հիմա հիդ՞ եր, թե՞ ոչ՞ Բիյոնսե

Վերջերս Բիյոնսեի մասին լուրերը երկրագունքի շրջանում իրարանցում են առաջացրել: loveradio.ru-ի փոխանցմամբ՝ շոկային ճշմարտությունն արդեն հայտնի է: Շատ եր խոսվում այն մասին, որ ամերիկացի փոփ-աստղ Բիյոնսեի հիդ չի եղել, եւ նրա փոքրիկին փոխանակ մայրն է լույս աշխարհ բերել: Լրատվամիջոցները այժմ նոր լուր են շրջանառության մեջ դրել՝ Բիյոնսեի ոչ մի երեխա էլ չունի, ոչ ի՞ր, ոչ էլ փոխնակ մոր կողմից ծնված: Իսկ այն աղջիկը, ում աստղը իր հետ ամենուր տանում է՝

երկար ու նորամուտի ծանկոցներով փայտաթափված, ոչ թե երեխա է, այլ բնականին շատ մոտ տիկնիկ: Ըստ չար լեզուների, այդուհի տիկնիկները միայն հատուկ դասերի դեմքում են դաստիարակվում ու մարդուց համարյա չեն տարբերվում: Նույնիսկ նրանց մաշկը կարծես նորամուտի փոքրիկի մաշկ լինի: Եվ քանի որ նման տիկնիկն արժե 2-5 հազար դոլար, ապա այն կարող են իրենց թույլ տալ գնել միայն աստղերը:

Լայն հագուստը՝ ընկճախտի դրոշմ

Անգլիացի հետազոտողները հայտնում են, որ մարդու մարմնի չափերին չհամապատասխանող, մեծ հագուստը կարող է դառնալ դեմոնիակի դրոշմ: Մասնագետների անցկացրած հարցումներից դարձավ է, որ յուրաքանչյուր երրորդ անհատ իրեն շատ վատ է զգում այն դեմքում, երբ հատկապես չինսը, լիքալիք եւ ամենօրյա հագուստն իրենց չափերից մեկ կամ մի քանի անգամ մեծ են լինում: Բացի այդ, մասնագետները նշում են, որ հագուստի չափերից բացի, տրանսպորտային վրա ազդում է գույնը:

Նշվում է, որ, օրինակ, երջանիկ մարդը հիմնականում ընտրում է վառ գույների հագուստ, գեղեցիկ, թանկարժեք զարդեր: Իսկ նա, ով տառապում է ընկճախտով՝ իր համար միեւնույն է, թե ինչ է հագել, ինչ գույների մեջ է. ավելի հաճախ տխուր եւ անտրամադիր մարդը զգում է «թաքցվել» մուգ գույների մեջ, կարծելով, որ այդ կերպ իրեն չեն նկատի:

Ե. Հ.

Ստեղծվել է ողբի կենտրոն

Հայաստանում վերջերս ստեղծվել է ողբի դասավանդման կենտրոն: Այն հետաքրքրել է հատկապես այն երիտասարդներին, որոնք կիթառի տիրապետելու համար ստիպված լինում են սերտեին դասակարգ երաժշտության բարդ համակարգը:

«Լաիրի» ողբ խմբի գեղարվեստական ղեկավար Արտաշ Դարբինյանը:

Այժմ նրանց հնարավորություն ընձեռվեց սովորել բոլորի կողից սիրված դասական ողբ ստեղծագործությունները: մասնաճյուղի անդամները: Կենտրոնը գտնվում է Ղազարոս Աբարյանի անվան թիվ 1 արվեստի դպրոցում: Ողբի տարածման այս նոր ծրագրի հեղինակը ողբ-երաժիշտ, «Լաիրի» ողբ խմբի գեղարվեստական ղեկավար Արտաշ Դարբինյանն է: Նրանից հետաքրքրվեցինք, թե ինչը ստիպեց ստեղծել ողբի կենտրոնը: «Լաիրի» ժամանակն է ողբի մոտեցումը դասակարգ սկզբունքներով՝ ուսումնական համակարգին տալով նոր շունչ, երկրորդ՝ ողբը ոչնչով չի զիջում դասական երաժշտությանը, բացի դրանից, մեր երկրում ողբի աշխարհընկալումը լինում է ընդհանրապես վիճակագրորեն անհայտ: Մեր կարծիքով՝ ողբի մոտեցումը ողբի մասին, թե՛ առհասարակ մշակութային գաղափարները վրա: Քաղաքակիրթ երկրներում գոյություն ունեն մասնատիրոջ ուսուցողական կենտրոններ, օրինակ՝ Berkley-ը՝ Բոստոնում, Guitar College-ը՝ Մոսկվայում եւ այլն: Մենք էլ որոշեցինք չզիջել ուրիշներին»,- դասատուսանեց երաժիշտը: Արդյո՞ք շատերի երաժշտական մաշակը կհամապատասխանի իր ծրագրերի իրագործմանը:

«Մենք լավատես ենք, քանի որ հայ երիտասարդների շրջանում իրոք լուրջ հետաքրքրություն կա ողբի հանդեմ: Չեն կասկածում, թե մեզից դուրս կան հիանալի ողբ երաժիշտներ»,- ասաց մեր գրուցակիցը: Մեր հաջորդ հարցին էլ՝ այսօրվա ետերադան կարիք ունի՞ ողբ երաժիշտների, Արտաշ Դարբինյանը դասասկսեց. «Քանի որ մեր մոտեցումը լինելու է որոնքստիկոնալ՝ հիմնված դասական սկզբունքների վրա, կարելի է ասել, որ մեր կենտրոնի սաները լինելու են ունիվերսալ երաժիշտներ: Ողբի շնորհիվ երաժիշտը ստանում է ազատ մտածելակերպ, դասական հիմք եւ սովորում տիրապետել այն ամենին, որոնք մեծ դասակարգ ունեն են թե տարադայի, թե ջազի, թե դասական երաժշտության աստղերներում»:

ՀՈՎԻԿԱՆԵՍ ԵՍԱՅԱԼ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Կունայրի արգելոցը «մեռնում» է

Գյումրիի քաղաքի միջուկը՝ Կունայրի, համարվում է աշխարհի 100 ամենատաք թանգարան-արգելոցներից մեկը: 1800-ականներից ժառանգություն մնացած 1000-ից ավելի կառույցներ (լուսանկարում) ամփոփում ու ամբողջացնում են Կունայրի արգելոց-թանգարանը: Այն իր բացառիկ կոլորիտային շինություններով՝ քաղաք է քաղաքի մեջ: Բազմաթիվ ծրագրեր են եղել, թե ինչպես փրկել կառույցները ոչնչացումից, սակայն գործնականում որեւէ ծրագիր չի իրականացվել: Լավագույն դեմքում այն տները, որոնք դեռ բնակիչ ունեն, ներքին կոսմետիկ նորոգման են ենթարկվել, մյուսները օրեցօր ավելի վթարային են դառնում: Ի դեպ, Կունայրի արգելոցի կառույցների մեծ մասը ընդգրկված չէ Գյումրիի վթարային կառույցների ցանկում: Նրանք համարվում են առանձին միավոր, եւ վերանորոգում կատարելը նշանակում է կառույցներում շատ դեմքերում արգելված է: Այսօր էլ չնայած Կունայրի արգելոցի շատ կառույցներ վթարային են ու կանգնած են ոչնչացման եզրին, շարունակում են հայկական Ֆիլմեր Նկարահանել: Այստեղ հին հայկական կոլորիտը, ի տարիվ գյումրեցիների, դասական է: Կունայրի արգելոցի բնակարաններից մեկը դարձնում է գյումրեցի Շողիկ Միքայելյանի դասընթացը, այն ավելի քան 120 տարվա կառույց է, երկար ժամանակ չի վերանորոգվել: «Կունայրի արգելոցի կառույցներում վերանորոգում կատարելն անթույլատրելի է»,- մեզ հետ զրույցում ասաց տիկին Շողիկը: Նրա խոս-

մանակին եղել է 22 սենյականոց բնակարան: Այն ձեռք է բերել Աստղիկ Վենետիկյանի մորական դուստրը՝ 1917թ.-ին: Տանը աղբյուր է գեղատեսուցիկ՝ 4-5 ընտանիք: Տունը 5 մուտք ունի: Ավելի քան 25 մարդ է բնակվել, հիմա 22 սենյականոց տան մեկ սենյակում 70-ամյա Աստղիկ Վենետիկյանն է բնակվում: Նա ասաց, որ ամեն ինչ դասական է: Տիկին Աստղիկի երագանքն է, որ այս բնակարանը դառնա թանգարան: Կարող է նաեւ որդես հյուրանոց ծառայել, ճաշարան ունի, լավ դասական է 2 թոնի: Հարեանությունը էլ շատ բնակարաններ կան, որոնց տերերը վաղուց հեռացել են, տիկին Աստղիկն էլ դատարանում է գնալ երեւան թողնելով մոտ բնակվելու: Այսօր շարունակվելու դեմքում՝ նրա բազմասենյականոց բնակարանի դուռը շատերի մեջ կիսակն:

ԳԱՐԻԿ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

թերով, փոխել են աստիճանավանդակը, դաստառները, բայց, օրինակ, դռներին, առաստաղին աշխատել են ձեռք չտալ՝ հին քաղաքի շունչը դասական է: Կունայրի ժամանակի ընթացքում տների մեծ մասը դատարկվել է, քանի որ բնակիչներին արգելվում էր վերանորոգում կատարել, իսկ կառավարական մակարդակով ոչինչ չի արվել: Տիկին Միքայելյանի բնակարանի հարեանությամբ կա ես մեկ շինություն, որի մի հատվածն ամբողջությամբ քանդված է՝ ժա-